

rigtignok dertil sige, at Forslaget efter min Mening ikke frembød tilstrækkelig Garanti for, at man ikke kom til en for stor Benyttelse af Advarsler i Stedet for virkelige Bengebøder; og hvis saa Følgen blev den, at man almindelig indskrænkede sig til Advarsler over for de forsamlede Forældre, vilde hele Mulktsystemet svækkes. Men det er jo muligt, at man vil kunne finde en saadan Garanti, og kan man finde den, antager jeg heller ikke, at det vil være vanskeligt at saa mig til at slutte mig dertil. Hvilken Udflugt Forslaget i øvrigt vil have til at blive gennemført her i Salen, kan jeg ikke udtale mig om; ærede Medlemmer ville jo allerede have erfaret, at der fra forskellige Sider er blevet rejst Betænkeligheder mod dette System. — Spørgsmaalet om at komme til en Støtte for Privatskolerne samtidig med, at man gif til en i pekuniær Henseende saa betydelig Støtte for Kommunerne, som dette Lovforslag gaar ud paa at yde, har jo spillet en stor Rolle under Forhandlingerne, og jeg skal for mit Vedkommende udtale min fulde Anekendelse af den Betydning, som Friskolerne, Privatskolerne, have spillet paa vort Skolevæsens Omraade her i Landet i de forløbne Aar. Det er ingenlunde min Hensigt at bidrage til, at disse Skoler skulle ødelægges; men jeg vedfender mig rigtignok den Ansæelse, at jo mere Statskolerne til-egne sig af de gode Lærdomme, som Friskolerne have givet dem, desmere overflødige blive ogsaa de private Skoler, desmindre Plads bliver der for dem. Jeg erkender fuldt ud, at de private Skoler have været og fremdeles kunne blive en gavnlig Spore for Statskolerne, men jeg tror ogsaa, at denne gavnlige Spore ville Friskolerne kunne bevare fremdeles i Kraft af den fri Stilling, de have haft og endnu have. Hvis de vilde komme til at trænge til Støtte fra Statens Side, og hvis Staten skulde vise sin Kærlighed, sin Interesse for Friskolerne gennem en altfor stor pekuniær Støtte, er jeg bange for, at Friskolerne vilde vælges under Statens Favntag. Man har jo ment, at en Løsning af det meget vanskelige Spørgsmaal, paa hvilken Maade man kunde støtte Friskolerne, skulde findes derigennem, at man gjorde en Del af Lærerlønnen flydende. Man mener herigennem at kunne bevare en fuldstændig Selvstændighed for Friskolerne, medens man, som det ærede Medlem fra Ringkøbing udtalte, ikke mangler Blik for, at et direkte Statstilskud vilde nødvendig-gøre en Kontrol med Friskolen, en Kontrol, hvormed den selvfølgelig ikke kunde være tjent. Jeg tror nu ikke, at man har Ret i den Betragtning, at denne Ordning saa at

sige vil kontrolere saa vel Statskolen som Friskolen. Jeg tror ikke, at man gennem denne flydende Lønning vil kunne undgaa en Kontrol med Friskolen. Forholdet er jo dog virkelig ikke dette, at det, naar en Friskole nyder stor Tilgang, dermed tillige skulde være bevist, at det er en god Skole; det er jo ofte Tilfældet, at naar to Friskoler staa som konkurrerende ved Siden af hinanden, faar den Skole størst Tilgang, som har det laveste Kontingent, skønt det i og for sig kan være den daarligste Skole. Der ligger altsaa ikke nogen Værdi i den Omstændighed, at den har det største Elefantalt. Den flydende Skolelærer-lønning har for Statskolelærerne den meget uheldige Virkning, at den gør Lærerne afhængige baade af Børnene og af Forældrene, den gør Læreren for meget interesseret i, hvorledes det kommer til at staa med Elefantallet i Skolen. Til en Tid vil Statskolelæreren være interesseret i at skaffe saa mange Børn som muligt til Skolen; men der kommer et Tidspunkt, da han vil begynde at frygte for, at der skal komme flere Børn ind, hvilket nemlig vil have den Virkning, at Klassen deles, at der saa ansættes en ny Lærer, og at altsaa en Del af Skolepengene gaar bort fra ham. Jeg synes, man faar et klart Billede af de Vanskeligheder, som Spørgsmaalet om disse flydende Skolepenge vilde frembyde, naar man læser den Betænkning, der blev afgiven af Folketingets Udvalg i Samlingen 1879—80. Der staaar netop to Benstræmindretal mod hinanden, og der gives en udførlig Udvikling af de Betænkeligheder, som den fra det ene Mindretals Side foreslaaede Ordning af Skolepengene vilde komme til at frembyde. Man har som Støtte for et Tilskud til Friskolerne henvist til Grundlovens § 85 og sagt, at Tanken i denne Paragraf maa føre til, at der, naar der skal gives Statsunderstøttelse til de Børns Skolegang, hvis Forældre i og for sig have Raad til at betale, ogsaa bør gives Statsunderstøttelse til dem, der spare den offentlige Skole for deres Børn, og desuden selv ofre ikke saa lidt paa deres Børns særlige Skolegang. Denne Tankegang kan jo i og for sig have noget paa sig, men jeg ser ikke, at den naturligeste Løsning af Spørgsmaalet heretter vil være Systemet med den flydende Lærerlønn, men at den derimod vil føre til, hvad det ærede Medlem for Kjøbenhavns 4de Valgtreds (Scharling) paaviste, at paalægge de Forældre, der virkelig have Raad til at betale for deres Børns Skolegang, at udbede et klækkeligt Beløb om Aaret som Skolepenge. Det er den umiddelbare Konsekvens af Grundlovens § 85, men den Betragtning, som i øvrigt spiller Hoved-